

költő". Még külföldiek számára írt Petőfi-életrajznak sem volna szabad így megfélekeznie — hogy mást ne említsünk — Aranyról és Vörösmartyról. De Norsa éppoly avatott ismerője és tolmácsolója Petőfi költészetének (a legújabb Petőfi-irodalom is fölhasználja), mint amilyen jó ismerője Bydeskuty a magyar forradalom történetének. Mindkét könyvecske ügyes és hasznos terméke a külföldi Petőfi-irodalomnak. Mindkettőt örömmel köszöntjük.

k. j.

Dosztojevszkij: *A kis hős.* (Genius-kiadás.) A Dosztojevszkij-fordítások szaporodását egy fontos körülmény magyarázza: ma a szenvedés sorsközösség, milliók közös élménye; s van-e a szenvedésnek nagyobb költője Dosztojevszkijnél?! A krisztusi hangulatot s a megváltást sóvárgó tömeg Dosztojevszkijben, a megalázottak és megszorítottak költőjében találja meg szorongó lelkének legigazibb kifejezőjét.

E kötetben foglalt négy novella nem a lidérces Dosztojevszkij-víziók szülötte, hanem felszabadult, nyugodt órák termékei, kis virág-oázisok a rémlátások dzsungelében.

„A kis hős“-t, a kötet első novelláját, fogsága első hónapjaiban (1850), a pétervári erődben írta: a nagy megpróbáltatásban gyermekkorához menekül s hősies-könnyes gyermekkalandok keretén belül mesterien írja le a sejtéses, ösztönös gyermeklélek hirtelen tudatossá éresét az első csókok nyomán.

Turgenyev — talán revánsképen — Marquis de Sade-nak nevezi Dosztojevszkijt s némely művét a „*Tourments et Supplices*“ rokonának mondja. Turgenyev elfogult volt és féltékeny nagy kortársára. Annyi azonban bizonyos, hogy Dosztojevszkijben Sade márki is van a démonok és angyalok légiója mellett.

Olvassuk csak el a „*Procharesin urat*“, ezt a kegyetlen, nyomasztó, groteszk novellát, vagy a „*Bolond eset*“-et, a kötet kétségkívül legkiválóbb, legszuggesztívebb elbeszélését! Ennél az utóbbinál úgy érezzük magunkat, mint akit halálra csiklandoznak: kacagunk, hahotázunk, de együtt izzadunk a hőssel szinte az idegfájásig. Ilyen pokoli kómi-

kumot csak a Raszkolnyikov írója tudott létrehozni. Ugyanaz a rettenetes logika fordított éllel: a kómi-kum ösvényén.

A kötet negyedik elbeszélését, a „*Regényt kilenc levélben*“ a költő egy éjtszaka írta 1845-ben. Ritka eredeti, érdekfeszítő rajzolása a modern verkliirodalom főtémájának: a felszarvazásnak.

A könyvet Trócsányi Zoltán fordította orosz eredetiből. Lelkiismeretes, élvezetes fordítás; igazán örvendetes dolog, hogy a sokáig németből fordított orosz irodalomnak ilyen hivatott tolmácsolói vannak.

Szarka Géza.

Ybl Ervin: *Az olasz szobrászat három százada. I. kötet: A gótikus szobrászat.* (Művészeti Könyvtár. Lampel R. könyvkereskedésének kiadása, 1923.)

E könyvvel, mely a három kötetre tervezett műnek még csak első része, a poraiból föléledt Művészeti Könyvtárnak kétségtelenül egyik legnagyobb fölkészültséggel megírt kötete látott most napvilágot. Örvendetes jelenség, hogy e népszerű válalatban végre a művészettörténet egyik nagy fejezetéről is megjelenik egy alapos méltatás, mert éppen ilyen nagy területről tájékoztató munkát a magyar művészettörténeti irodalom még alig mutathat fel. Láttunk monografiákat művészegyniségekről, iskolákról, gyűjteményekről, városokról és templomokról, még többet csak egyes műtárgyakról, láttunk néhány ötletes és sok kevésbé ötletes elmefuttatást művészeti és művészettörténeti kérdésekről, de nem ily hosszúlélékzetű, összefoglaló munkát, mely a tárgynak valóban nagy szeretetét, önálló tanulmányokat és a kritikai képesség állandó feszültségét föltételezi. Pedig szeretnők hinni, hogy most már van magyar olvasóközönség az utóbbi típus számára is, s hogy a művek hiányát nem annyira a kutatók gyenge kitartása, mint inkább a viszonyok mostohaasága magyarázza.

A most megjelent kötet, a XII. századi előzmények rövidre fogott ismertetése után, Niccolò Pisanóval és az ő hatalmas egyéniségének a közvetlen követőkre, Fra Guglielmóra és Arnolfo di Cambióra gyakorolt hatásával kezdi meg tulajdonképeni anyagának tárgyalását. Majd